

ภาษาเป็นสมบัติค่า

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิมลศรี อุปรมัย

" ในสระแห่งหนึ่ง ไม่สู้จักกว้างใหญ่นัก เวลาลมพัดน้ำในสระเป็นละลอกคลื่นน้อย ๆ ทะยอยเข้ากระทบฝั่ง ดันหญ้าที่ขอบสระโอนเอนไปมาจนใบเสียดสีกัน ในสระนี้มีไข่มุกเล็กๆ สีดำ ๆ ลอยอยู่แห่หนึ่ง คือไข้กบหุ้ม ตัวลูกกบไว้ มันนอนอยู่เหมือนเด็กอ่อน ๆ นอนเปล แต่เปลของมันไม่เหมือนเปลเด็ก เป็นวงกลม ๆ ใส....."

(จาก หนังสือธรรมชาตวิทยา)

บทนำ

ข้างบนนี้ คือ ข้อความตอนหนึ่ง จากหนังสือ ธรรมชาติศึกษาซึ่งผู้เขียนจำได้ เมื่อเรียนอยู่ในชั้นประถม ตอนนั้นครูให้อ่านทุกวันจนจำได้ทั้งเล่ม แต่พอเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ความคิดจากข้อความข้างบนนี้ ได้ขยายออกไปมากมาย ทำให้ได้คำตอบหลายเรื่อง ดังจะขยายพอเป็นพิธีดังนี้

การพรรณนา หรือการเขียนเรียงความให้น่าอ่าน การให้ความรู้เรื่องสัตว์ตัวน้อย ๆ ว่ามีกำเนิดอย่างไร การให้ความรู้เรื่องธรรมชาติ ที่ข สัตว์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเกษตรกรรมแบบไทย ๆ

ทุกประโยคที่นำมาเรียงเข้าเพื่อปลุกฝังคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ที่เข้าใจและใช้ชีวิตควบคู่ไปกับความงามของธรรมชาติรอบข้าง

ปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ ค่อย ๆ จางหายไปจากชีวิตและนิสัยเด็กไทยใค่อย ๆ หลุดพ้นไปทุกที

นอกจากเขียนไม่เป็น ยังใช้ภาษาพูดไม่ค่อยจะได้เรื่องได้ราวเสียอีก เรื่องนี้เป็นปัญหาที่ผู้ก่อตั้งสถาบันการศึกษาแต่ละท่านให้ความสนใจกันมาก

ส่วนวัฒนธรรมด้านกิริยามารยาทนั้น แทบจะไม่ต้องพูดถึง คือ ลืมไปได้เลย เพราะนอกจากทางบ้านไม่สนใจ

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : ค.ม. (บริหารการศึกษ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ของผู้เรียนที่จะไขว่คว้าตัดดวงตัวเอง ของอย่างนี้ใครรับได้มาก มีทักษะก็เป็นกำไรคิดตัวไปจนตลอดชีวิตการทำงาน

บทตาม

ผู้เขียนเคยสังเกตว่าบุคคลรุ่นใหม่ เวลาใช้ภาษา พูดคุยแสดงความคิดเห็นกัน บางครั้งดูเหมือนจะเป็นการ ทะเลาะ คือ การใช้ปริมาณของเสียงและความเข้มข้นของ จังหวะ ลีลา และถ้อยทะเลาะกันจริง ๆ ก็จะมีไปกันใหญ่ ไม่มีใครยอมใครใช้ภาษาพูดส่งไปสวนมา คนละคำ สองคำก็ได้ "เป็นเรื่อง" โดยไม่ยอมให้อีกฝ่ายหยุดพูดให้จบข้อความก่อน เป็นอย่างนั้นจนหาข้อยุติได้ยาก ผลที่สุดเรื่องไม่น่าโกรธ ก็ต้องโกรธ เพราะความรุนแรงของคำประโยคที่นำมาใช้โดยไม่ ประหยัดถ้อยประหยัดความ เพื่อให้รักษาน้ำใจอีกฝ่าย ปล่อยให้อารมณ์โกรธมาครอบงำ

แม่ทางพระที่ก้าวไว้ว่า "ความโกรธเป็นศัตรูของ ทุกเรื่อง"

ภาษาเป็นสิ่งมีค่ามาก เพียงแต่ใครจะฉลาดหยิบ ฉลาดเลือก ฉลาดใช้ นำมาให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารมากกว่ากัน

ภาษา นอกจากเป็นสมบัติและอารมณ์ตกแต่งให้ งามสำหรับผู้ใช้แล้ว ต้องดูความเหมาะสมในการนำมาใช้อีก ด้วย เช่น

การที่จะตกแต่งอารมณ์อย่างไรให้ดูดี ก็ต้องขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ ไปงานศพแต่งชุดลายขาวดำไป แม้ไม่มี ใครว่าหรือตำหนิตรง ๆ แต่ถ้าจะแต่งให้ผู้คนนิยมชมชื่น ก็ ต้องเป็นชุดดำสนิทแบบเรียบ ๆ เหมาะกับฐานะของบุคคล เพราะขณะเดียวกัน ชุดดำก็สามารถแต่งไปในงานรื่นเริงระดับ คลาสสิกได้เช่นกัน แต่การตัดเย็บของชุดและอารมณ์ที่ใช้มาก น้อยแค่ไหน ก็ต้องอยู่ที่การพิจารณาเพื่อความเหมาะสมเป็น ประการสำคัญ

ถ้าจะถามว่า อะไรคือความเหมาะสม ก็ตอบได้ไม่ ชัดเจน เพราะต้องอยู่ที่พื้นฐานการอบรมและการสังเกต จน เกิดเป็นทักษะ ความเข้าใจและเลือกนำมาใช้ในชีวิต เป็นบุคลิก ของบุคคลคนนั้นได้

ต้นไม้จะสวยงามก็ต้องอยู่ที่การดูแลเอาใจใส่ หมั่น ตัด ตัดให้เข้ารูปทรงเพื่อความสวยงามฉฉาด ภาษาก็เช่นกัน ผู้นำมาใช้ต้องได้รับการฝึกหัดขั้นพื้นฐาน ทั้งทางบ้านและ สถาบันการศึกษา โดยการออกเสียงให้ถูกตามอักขรวิธี ว่าด้วย โครงสร้างและข้อจำกัดของแต่ละภาษาแล้ว ยังต้องฝึกฝน กันมาอย่างดีและต่อเนื่องจึงจะนำไปใช้ได้ดี

การฝึกภาษาที่มานิรูปการแสดงก็ช่วยได้มาก เช่นกัน นักร้อง นักแสดงที่พูดออกเสียงได้ชัดเจน จึงมักจะ ได้ รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชนให้เป็นดาราชั้นแนวหน้า หรือ จะพูดเสียใหม่ว่านักร้อง นักแสดง พิธีกร หรือผู้ทำหน้าที่ ประกาศที่ประสบความสำเร็จในอาชีพไม่ว่าดาราไทยหรือดารา เทศ มักจะใช้ภาษาได้ถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย มีไหวพริบ ทำให้ผู้ฟังสามารถรับได้ทุกอารมณ์

ในที่นี้จะได้นำเรื่องคุณประโยชน์ของภาษามากกล่าว เพียงบางเรื่อง คือ การใช้ภาษาเพื่อนันทนาการในด้านการ ร้องเพลง และการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันและ ถ่ายทอดความคิด เป็นเรื่องเบา ๆ อานสบาย ๆ คงจะช่วยให้ วารสารสุทธิปริทัศน์ ฉบับที่ชื่อว่า "หลากหลาย หลายลีลา วัฒนธรรม" มีความสมดุลทั้งด้านวิชาการและบันเทิง พอเหมาะกัน

๑. ภาษาเพื่อนันทนาการ

อนึ่ง จากผลงานด้านกวีนิพนธ์อันเป็นภูมิปัญญา ของท่านกวีไทยในยุคสมัยต่าง ๆ ตั้งแต่กรุงสุโขทัยมาจนถึง กรุงรัตนโกสินทร์ มีงานการประพันธ์ไว้มากมายหลายประ-

เกท สะท้อนให้เห็นถึงความร่มเย็นเป็นสุขของชาติบ้านเมืองในยุคก่อนได้เป็นอย่างดี

เพราะงานทางวรรณกรรมนั้น ต้องใช้ความคิด ใช้ปัญญาและสมาธิ จึงจะออกมาเป็นคำอักษรผ่านความคิดเป็นข้อความ ฉะนั้น ถ้าบ้านเมืองระส่ำระสายอยู่กับสงคราม ความงดงามทางวรรณกรรมก็คงไม่มี

ก. ภาษาในวรรณกรรม

วรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องและดังที่สุดในทวีปเอเชีย คงไม่มีเรื่องใดดั่งเท่าเรื่อง รามเกียรติ์ เนื้อหาเรื่อง

รามเกียรติ์ของแต่ละชาติ คงไม่แตกต่างกันด้านโครงเรื่อง ส่วนรายละเอียดและลีลาท่วงทำนองนั้น ก็เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเลียนแบบกันยาก เพราะนอกจากเป็นเรื่องเฉพาะตนของผู้แต่งแล้ว ยังเป็นเอกลักษณ์ด้านภาษาประจำชาติอีกด้วย

ในที่นี้จะนำทรามเกียรติ์ ฉบับที่ทรงนิพนธ์ไว้เพื่ออ่าน (ในรัชกาลที่ ๑) เปรียบเทียบกับที่ทรงนิพนธ์ไว้เพื่อแสดงละคร (ในรัชกาลที่ ๒) ให้เห็นความงดงามของภาษาเพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะตอนนางสีดาผูกศอก

บทพระราชนิพนธ์ไว้เพื่ออ่าน

จึงเอาผาผูกพันกระแสน้ำ

กลับเนตรจางปลงใจ

บัดนั้น

ครั้นเห็นองค์ศรีกัลยา

ตัวสิ้นเพียงสิ้นชีวิต

โลกโชนโชนตรงลงไป

เกี่ยวกระหวัดกับกิ่งโศกใหญ่

อรทัยก็กระโจนลงมา

วายุบุตรดุมิไกรใจกล้า

ผูกศอกโชนมาก็คักใจ

รอนจิตดังหนึ่งเพลิงไหม้

ด้วยกำลังว่องไวทันที

การฆ่าตัวตายที่ง่าย ราคาถูก และรวดเร็วที่สุด คงไม่มีวิธีใดที่จะได้ผลมากไปกว่าผูกคอตาย ฉะนั้น จะเห็นว่ากว่าหนุ่มมานจะมาช่วยนางสีดา มิให้ผูกคอตายได้ก็คงสายเกินกาล เพราะถ้ามีว่แต่ตกใจ ตัวสั้น ร้อนจิต โดยไม่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเลย อีกประการหนึ่งก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ตกใจจนขาดสติ นั้นใช้ภาษาพรรณนาเป็นเช่นไร ผิดกับอีกบทหนึ่ง ที่ทรงนิพนธ์ไว้เล่นละครเพื่อให้เห็นจริงและทันกาล ดังบทที่ว่า

ว่า "การประกอบการ"

สังคมใดก็ตามถ้ามีแต่ผู้บริโภคน หรือผู้เสพมากกว่าผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ โดยสัดส่วนของการลงทุนแล้วก็ต้องนับว่าขาดทุน หรืออย่างน้อยที่สุดแม้ว่าตัวเลขไม่บ่งชี้ตรง แต่ก็คงขาดทุนจากกำไรที่ควรจะได้

ผิดกับด้านการลงทุนทางด้านนันทนาการ โดยเฉพาะเพลง เจ้าของหรือผู้ลงทุนอาจจะเป็นชนกลุ่มเล็ก ๆ แต่

บทพระราชนิพนธ์ไว้เพื่อแสดงละคร

จึงเอาผ้าผูกพันกระสุนรัด
ชายหนึ่งผูกคออรทัย
บัดนั้น

เกี่ยวกระหวัดกับกิ่งโตกลใหญ่
แล้วทอดคองโค้งไปจะให้ตาย
วายบุตรแก่ได้ตั้งใจหมาย ฯ

แสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านเคลิบเคลิ้มไปกับบทหุ่นเชิดทหารเอกขององครักษ์ ที่ไปช่วยนางสีดาไว้ทันกาลจริง ๆ

กล่าวถึงวรรณกรรมด้านละครแล้ว จึงมาขอต่อด้วยวรรณกรรมด้านเพลงดูบ้าง

ข. ภาษาในเพลง

กล่าวจะออกมาเป็นเพลงที่ร้องกันสบายอกสบายใจนั้น ต้องผ่านผู้ประกอบการหลายขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นแรกคือ อารมณ์ของการแต่งเนื้อร้อง

ผู้เขียนจำเนื้อเพลงได้ค่อนข้างมาก ขณะเดียวกันก็รู้จักผู้แต่งจริง ๆ น้อยมากเช่นกัน สังคมไทยทั่วไปจะเน้นการเสพมากกว่าการผลิต หรือการสร้าง หรือที่ศัพท์ทางธุรกิจเรียก

ถ้ามีผู้บริโภคนเป็นกลุ่มใหญ่ ก็จะทำให้เพลงนั้นแพร่หลายได้กว้างไกล เนื้อเพลงสามารถส่งสายใยสายสัมพันธ์ไปสู่โลกกว้าง สร้างอารมณ์ให้เกิดสุนทรีย์ นอกจากนั้นยังได้ความลึกซึ้งและความแตกฉานในด้านภาษาอีกด้วย เพราะอย่างน้อยผู้ร้องที่มาในรูปผู้เสพ ก็ต้องพยายามเลียนแบบนักร้อง โดยใช้ลีลา จังหวะ ทำนองเป็นเครื่องช่วยให้อือเป็นคำ เป็นภาษาได้ให้ชัดเจน

ภาษาที่สื่ออารมณ์ทางด้านเพลงนั้น นานักศึกษามาก เพราะเขียนมาแค่ ๑๖ พรรค หรือ ๘ บรรทัดก็ได้วรรดสประกอบดนตรีที่เลือกสรรหามาเน้นย้ำให้เพลงไปตามเจตจำนงค์ของผู้แต่งด้วย และยังได้เสียงผู้ร้องที่เตรียมการไว้

ล่วงหน้าว่าใครจะถ่ายทอดอารมณ์ สาระ เนื้อหาของเพลงนั้น ได้ดีกว่า ทั้งนี้ก็เพื่อการยอมรับของผู้บริโภค หรือตลาดในวงกว้าง เพราะเพลง ๑ คลิปมี ๑๐ เพลง หรือ ๑๒ เพลง จะวางขายในร้านหรือแผง ก็สามารถทำรายได้เป็นแสนเป็นล้าน เพลงรุ่นนี้หมดไปก็มีรุ่นใหม่มาต่อเนื่อง ให้สะพัดทั้งเงิน รายได้ และภาษาในเนื้อเพลงที่บรรจงแต่งขึ้น ให้ทั้งผู้คนมี คนตรีและสุนทรศาสตร์ในจิตใจ สำหรับผู้ไม่มีสิ่งเหล่านี้ก็จะไม่มีโอกาสจะสัมผัสไปจนกว่าจะเห็นคุณค่าทางภาษาในเพลง สรุปว่าทุกอย่างไม่เสียหาย มีแต่ทางได้กับดี

ตั้งแต่สมัยเริ่มเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคณา มีผู้ประพันธ์เพลงที่สร้างคิดคำขึ้นให้เกิดความรักชาติ รักแผ่นดินมีมากมาย แรกเริ่มก็เป็นที่มาของบทประพันธ์ในล้นเกล้าฯ ชาวไทยหลายพระองค์ได้ทรงนิพนธ์ไว้ ใ้ภาษาลึกซึ้งโน้มน้าวจิตใจผู้อ่าน ยิ่งได้ใช้ทำนอง จังหวะ ลีลาเน้นเพลง ให้ต้องพยายามร้องตามไป จนในที่สุดก็ชื่นชอบ ช่วยกันร้องบ่อยครั้ง จนเป็นอมตะนิพนธ์ในครั้งกาลได้ มีอยู่หลายเพลง เช่น เพลงที่ขึ้นต้นด้วยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับชาติ

ความรักชาติ (จากบางตอนในหนังสือพระร่วง)

ไทยรวมกำลังตั้งมั่น จะสามารถป้องกันชนแข็ง
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง มายุแย่งก็จะปลาดไป ฯลฯ

สมัยต่อมา เพลงช่วยปลุกกล่อมอารมณ์ส่วนตัวได้มาก เพราะคนมีลักษณะการดำรงชีวิตส่วนตัวมากขึ้น สองมาพิจารณาแง่อารมณ์

อารมณ์รักที่ต้องให้อภัย (นางใจ)

เธอเป็นนางใจของใครมาก่อน คนทั่วทั้งนคร
เขารู้ทั่วไป.....

กระแสรักใจฉันมีให้อับ มีให้คุ้มกิน
มิให้ล้ามลทินที่เคยเป็นเรือนกาย

มาเป็นนางใจของฉันดีกว่า ลืมเรื่องแล้วแล้วมา
ลบนันเสียให้หาย

ฉันรักเธอแน่นอนไม่มีวันหน่าย แม่เธอจะผ่านชาย
ร้อยชายฉันยังรักเธอ

สรุปว่า ผู้หญิงที่หลงผิดไป ไม่ว่าจะด้วยเจตนาหรือเพราะรู้เท่าไม่ถึงการ เมื่อได้ฟังเพลงนี้คงเคลิ้มไปนาน อย่างน้อยก็มีคนหนึ่งคน คือ เขาคอนนี่ที่พร้อมจะอภัยและรักเธอตลอดไป

นี่ก็รักแท้ แต่มาในรูปจำเลยที่ถูกอาญาพิพากษา (อาญารัก)

"ถ้าจะประหาร จงประหารฉันด้วยความรัก โทษฉันเบา
มิใช่โทษหนัก โปรดขัง โปรดกักด้วยกอดไฉน ฉันยอม
ให้เธอ ได้ใช้อ้อมแขนแทนกรงขัง ใจ สาราพแล้วจงอภัย
วอนใจทักจงได้เมตตา" (ทั้ง ๆ ที่โทษตัวเอง แต่ก็รู้ใจอีกฝ่ายหนึ่งได้)

"หรือเธอก็เป็นจำเลยเหมือนกัน ด้วยสายตาเธอบอก
แก่ฉัน ใ้หลงโทษทัณฑ์สักครา ฉันยอมรับผิดทุกมาครา
เป็นจำเลยรักของกานดา... จะเข่นจะมาก็ยอม "

ไม่รักไม่ว่าขอรักเขาข้างเดียวก็สุขใจ (ม่านมงคล)

"รู้ รู้ อยู่ มิควรคู่กับดวงใจ วาสนาเราแสนไกลหนัก
หนา " ....

" ตระมตรมใจนัก เมื่อสุดที่รักจากฉัน..... ดังมีเหมือน
ม่านกัน..... "

ตายเมื่อไหร่ก็หมดรักเมื่อนั้น (จงรัก)

ภาษาในเพลง นอกจากจะห้ามมิให้หู้ชี้ถามว่ามีเหตุผลอย่างไร ดังถ้อยคำในภาษาว่า "โปรดอย่าถามว่าฉันเป็นใครเมื่อในอดีต..."

(แต่ในที่สุดก็สารภาพว่า ตัวเขาจะเลิกรักเธอได้ ก็ต่อเมื่อตัวเองต้องตาย)

"รู้นแค่เพียงฉัน หมดสิ้นรักเธอ เมื่อฉันหมดลม"

แค้นเพราะรักเธอไว้มาก

ที่นี้ก็มาถึงผู้หญิงซึ่งเป็นฝ่ายถูกรัก ฉะนั้น บางครั้งก็ต้องแสดงความแค้นเมื่อผิดหวังได้เช่นกัน ลองพิจารณาสำนวนภาษาแค้น

"...ขอกรรมเวรตามให้เธอเจอ หญิงงามงาม สมความต้องการ ให้เวรกรรมนั้นบันดาล ให้ต้องชมชานให้รักรังควาญ ให้หญิงรอนราญ จนชั่ว พลั้งควงมาลัยเหมือนผลาญใจนารี..."

พระคุณของแม่มากล้นรำพรหม (ใครหนอ)

"จะเอาโลก มาทำปากกา

แล้วเอานกมาแทนกระดาษ

เอาน้ำหมึกมหาสมุทร แทนหมึกวาด

ประกาศพระคุณไม่พอ "

(ทั้งที่รู้ว่าพระคุณแม่มากมาย แต่ลูก ๆ จะทำอะไร เพื่อให้แม่ชื่นใจกันบ้างก็ไม่ทราบได้)

ความรักที่อาศัยการพลัดพราก

นี่ก็เป็นความรักระหว่างคู่ชีวิตกับหน้าที่ต่อประเทศชาติสักซึ่งจริง ๆ

"แม้รักกันงนุสุดชีวิต ยังคิดจำพรากจากน้องได้
เพื่อหน้าที่ชายชาญทหารไทย ดำรงไว้เอกราชของชาติเรา"

พระคุณของแผ่นดิน

แผ่นดินไทยประกอบด้วยสถาบันหลัก สามสถาบัน คือ ชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ พระราชนิพนธ์ในองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงใช้ภาษาเรียบเรียงไว้ง่าย ๆ แต่มีความลึกซึ้งไว้ไพเราะมากขอพระราชทานมาเพื่อเป็นแบบอย่าง ในด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความรักในสถาบันหลักทั้งสาม ดังนี้

รัก ชาติยอมสละแม้ ชีวิต

รัก เกียรติจึงเจตน์พิถี ชีพได้

รัก ราชมงุ่กักดี รongบาท

รัก ศาสน์ราญเต็กใส่ เพื่อเกอพระศาสนา

จะเห็นว่าภาษาในเพลงนั้นลึกซึ้ง สามารถถ่ายทอดความรู้สึก ทั้งความรัก โกรธ แค้น เศร้าสลด ขอร้อง วิงวอน ยิ่งได้สอดใส่จินตนาการ ให้เห็นท่าทางและดนตรีเข้าไปด้วยแล้ว ยิ่งส่งผลให้เห็นรูปแบบของความงาม หรือที่เรียกว่าสุนทรียศาสตร์ อันเป็นศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างคนที่ยังมิได้ผ่านการขัดเกลา กับมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบอย่างใดก็ตามจะสรุปว่า สุนทรียศาสตร์ทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะสุนทรียศาสตร์เพื่อความงามด้วยแล้ว จะไม่สามารถอธิบายได้ลึกซึ้งถึงความงามโดยเฉพาะศัพท์เฉพาะศาสตร์ แต่ละสาขาวิชาชีพได้ถาขาดเสียซึ่งภาษา

๒. ภาษาเพื่ออารมณั้้น

ไม่มีใครเลยที่จะปฏิเสธอารมณั้้น สำคัญอยู่ที่ว่าอารมณั้้นนั้น มักมีผู้นิยมเสพมากกว่าคิดที่จะเป็นผู้สร้างอารมณั้้นของไทยเราตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษมานั้น มักจะสร้างด้วยภาษามากกว่าท่าทาง ใครที่สามารถใช้ภาษาในเชิงอารมณั้้น

ชั้นได้ จึงเป็นผู้ที่มีเสน่ห์ เพื่อนฝูงญาติมิตรอยากอยู่ติดใกล้ เพราะทำให้หัวเราะและคอยอายุได้ดี

อารมณ์ขันของคนต่างชาติ อย่างเช่น ชาลี แชน-พลิน จะใช้ท่าทางเพื่อสื่ออารมณ์ขันในทำนองเดิม ๆ เชย ๆ แต่ก็น่ารัก สร้างความครื้นเครงได้ดี เพราะผู้ดูไม่ต้องฟังใจ ความว่าพูดอะไรบ้าง เพียงเห็นภาพ การแต่งกาย ก็ให้เกิดการขบขันเสียแล้ว

ปัจจุบันอารมณ์ขันของไทยเรา ไปได้กว้างไกล ขนาดอัดใส่เทปและวีดีทัศน์ ผลิตรายกันเป็นองค์กร ทำรายได้ให้มากมาย แต่กว่าจะมาถึงจุดขาย ผู้สร้างก็ต้องวางแผนหาผู้มาทำตลาด และชักจูงให้ลูกรับ ลูกส่ง ห้เขากัน นับว่าเสียเวลาทันพอสมควร บางครั้งการช้อมใจเวลามากกว่าการแสดงจริงหลายเท่า ฉะนั้น จึงต้องสวงงวอซึ่งลึกลับวิธีทางปัญญา และความคิด ให้หัวเราะได้ แต่ลอกเลียนแบบไปใช้ไม่ได้

นับย้อนไปราว ๒๐-๓๐ ปี ดาราตลกอีกคนหนึ่ง คือ บ็อบโฮป เคยพานางงามโลก นางงามจักรวาล และนางงามอเมริกา ท่องเที่ยวไปกล่อมขวัญทหารหาญ ตามโครงการของสหประชาชาติ ทุกครั้งที่มีการแสดงบ็อบโฮปจะนำคำถามมาใช้ถามนางงามเหล่านั้น ให้ได้อารมณ์สนุกสนาน

มีบางข้อเกี่ยวกับการตั้งคำถาม โดยใช้ภาษากำวม เช่น บ็อบโฮป ตั้งคำถามนางงามอเมริกาคอนนั้นว่า เป็นชนชาวอเมริกาตอนเหนือหรือตอนใต้ โดยใช้คำถามว่า

"Which parts?" ซึ่งแปลว่า "ส่วนไหนของอเมริกา?" และแล้วเธอก็ตอบว่า "All my body" ซึ่งหมายถึง "ทุกส่วนของร่างกาย" (แทนที่จะตอบว่า เธอเป็นคนของอเมริกาเหนือหรืออเมริกาใต้)

ทำให้ทหารหาญเหล่านั้น คลายเครียดโดยการหัวเราะกันสนุกสนานพักใหญ่

นี่ก็เป็นอารมณ์ขันของการใช้ภาษาให้ครื้นเครงได้ส่วนหนึ่ง

ดูรายการดาราเทศในต่างประเทศ จำได้ว่าวันนั้น นำดารากำลังดั่งมาออกรายการ พิธีกรได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับผู้หญิงในอุดมคติ ดาราคนเด่นดังคนนั้นได้ตอบสรุปได้ความว่า สาวในอุดมคติไม่จำเป็นต้องสวยมาก แต่ต้องเก่ง ฉลาด ข้อสำคัญต้องอารมณ์ขันอีกต่างหากด้วย

นี่ก็แสดงว่า อารมณ์ขันเป็นสิ่งจำเป็นมากกว่าความเก่ง ความฉลาด อาจจะเป็นเพราะคนเก่งเกินไป มักจะคุยเรื่องที่ไม่ค่อยธรรมดา คือ หลุดไปจากโลก จึงทำให้น่าเบื่อ เพราะขาดอารมณ์ขันก็เป็นได้

แต่อย่างไรก็ตาม คนเราจะเก่ง ฉลาดและสร้างอารมณ์ขันได้ ต้องอาศัยภาษาเป็นการถ่ายทอดให้เห็น และถ้าเราไม่มีภาษาใช้ ความเก่ง ความฉลาดและอารมณ์ขันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

๓. ภาษากับท่าทางและความคิด

ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความคิด เช่น การประกวดความงามแต่ละครั้ง จะเห็นว่านอกจากการทดสอบบนเวที เพื่อคัดเลือกบุคลิกภาพ ด้วยกริยาท่าทาง ความเคลื่อนไหว อย่างมีลีลา จังหวะ เพื่อสื่อให้เห็นความงดงามแบบชนชาตินั้น ๆ แล้ว และที่จะขาดมิได้ ในการทดสอบขั้นต่อมาก็คือ ท่าทางที่มาในรูปการแสดง อาจจะเป็นการรำยรำ และหลังจากนั้น ก็เป็นเรื่องสุดท้ายของการใช้ภาษาตอบคำถามของคณะกรรมการ ซึ่งเขียนไว้ในซอง ตามแต่ผู้เข้าประกวดจะหยิบเลือกมาว่าเป็นคำถามอะไร

แน่นอน คำถามจากคณะกรรมการผู้ทรงไว้ซึ่งคุณวุฒิ ก็จะต้องเป็นเรื่องที่ควรตั้งเป็นคำถามให้ผู้ตอบใช้ไหว

พริบ เพื่อสื่อให้เห็นภูมิปัญญาของเธอผู้นั้น สรุปได้ว่าจะแพ้ จะชนะ ก็อยู่ที่การใช้ภาษาของผู้เข้าประกวดตอบคำถามได้ถูก ใจคณะกรรมการ เพื่อครองตำแหน่งอันเหมาะสมนั้นด้วย

ตอบคำถามได้ดีก็ถือว่า ผู้นั้นฉลาดคิดและฉลาดที่จะใช้ภาษาพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ รู้เรื่อง เพราะภาษาเป็นเครื่องมือ แสดงออกถึงภูมิปัญญาทางความคิดนี้เอง คนที่จะเป็นนางงาม นั้น นอกจากสวยแล้วยังต้องใช้ความคิดตอบคำถามได้ดี อยู่น้อยก็ดีกว่าเพื่อนคู่แข่งอีก ๒ คน ที่กำลังยืนเคียงข้างรอผลการตัดสินด้วยใจระทึกอยู่บนเวที เป็นวินาทีที่จะได้ภาพที่ตื่นเต้นที่สุดในบรรยากาศของการประกวด เพราะเป็นการแสดงออกถึงความงามที่ต้องอาศัยท่าทาง ท่าทางซึ่งมิได้แสสร้งตลอดจนความฉลาดในการใช้ภาษา ก่อนที่จะได้สวมมงกุฎอันเป็นเครื่องหมายเกียรติยศประจำตำแหน่งความงามนั้น

นั่นคือ ส่วนหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นว่าวงจะภาษาและอวจนะนั้น จำเป็นสำหรับทุกอาชีพที่ทำได้ โดยเฉพาะอาชีพที่ใช้เวทีเป็นฐานประกอบการ

แต่! ดูเหมือนว่า นางงามอเมริกันล่าสุด แม้เธอจะไม่ใช้ภาษาพูด คือ วงจะภาษาก็ตาม แต่ลีลาอวจนะภาษาของเธอก็ชนะใจกรรมการ ที่ได้ถ่ายทอดความคิดได้ดีกว่าคนอื่นที่ยืนเคียงข้างบนเวทีด้วยกัน

ถ้าไม่มีภาษาพูดเป็นพื้นฐาน ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่า ฮีเตอร์ไวท์สโตน มีস্যูเอสเอ ประจำปี ๑๙๙๔ จะสามารถ ใช้ภาษามือถ่ายทอดความคิดให้ชนะใจกรรมการด้วยวิธีใด

ปัจฉิมลิขิต

ทรัพยากรในการบริหารหรือจัดการด้านผลประโยชน์ของชาติ ทั้ง ๔ ประการ (๔ m's) นั้นเมื่อพิจารณาอย่างท่วงแท้งแล้ว คงไม่มีทรัพยากรใด ที่มีค่าไปกว่าทรัพยากรที่

เป็นมรดกทางภาษาและวัฒนธรรมของชาติได้

ประเทศไทยเรามีทรัพยากรซึ่งเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมมากมาย ทั้งนี้เพราะนอกจากความอุดมสมบูรณ์ของทางธรรมชาติแล้ว ยังได้แนวความคิดสร้างสรรค์ทางภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้พยายามสะสมไว้ให้นับเป็นพัน ๆ ปี ซึ่งไม่สามารถจะประเมินค่าออกมาเป็นข้อมูลตัวเลขได้

ฉะนั้น ในสมัยที่ "ลิขสิทธิ์ทางปัญญา" เกิดขึ้น โดยมีขอบเขตและพรมแดนเป็นเครื่องชี้คั่น พร้อม ๆ กับโลกยุคสมัย "โลกาภิวัตน์" นี้ ชนรุ่นใหม่จะใช้สติปัญญาอย่างไร จึงจะไม่ตกเป็นอาณานิคมทางปัญญาของพลโลกในยุคของการแข่งขันนี้ได้

และก็ในทำนองเดียวกัน มาถึงยุคปัจจุบันนี้ ผู้ใหญ่หลายท่าน ก็รู้สึกเป็นห่วงการใช้ภาษาของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะอดีตท่านอธิการบดี ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ ได้กล่าวถึงภาษาไทยไว้หลายเรื่อง ดังจะได้ขออนุญาตนำมากล่าวเพียงบางเรื่อง

ข้อคิดบางประการด้านภาษาไทย จากอดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ ซึ่งท่านได้ให้มุมมองในเรื่องภาษาไทยที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ว่า

"...การรู้จักใช้พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ตามกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง สร้างคำขึ้นใหม่ ย่อมทำให้จุดเดียวกับนักวิทยาศาสตร์ เขาแร่ธาตุมาผสมกันตามกฎเกณฑ์ของวิชาเคมี เกิดเป็นธาตุใหม่ขึ้นมา..."

ท่านยังเป็นห่วงเรื่องเยาวชนในชาติที่ทั้งทั้งหลักการที่บูรพาจารย์ให้ไว้ *"...ท่านที่ไม่ศึกษาเล่าเรียนมาจากต่างแดนแล้วมาแต่งคำราให้นักเรียนท่องจำ ตามแบบอย่างภาษาต่างประเทศ ทำให้เด็กไทยที่จบ ป.๔ อ่านหนังสือไม่ออก ...แม้*

ผลการวิจัยจะออกมา แต่ก็ไม่มีใครนำไปใช้... ลืมหัวล้มคางกันบ้าง
...ก่อนที่ชาติไทยจะพังนินาส... และที่อนาถใจคือ เลขไทย
(๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐) ได้ถูกสั่งให้เลิกใช้ไป..."

ท่านได้เคยแสดงทัศนระของรัฐบาลให้สนใจภาษา
ไทย

"...ขอให้รัฐบาลพิจารณาวางมาตรการทำนุบำรุงหนังสือ
ไทย ภาษาไทยอย่างจริงจัง และให้ลำดับผล อาทิในเรื่อง
การใช้เลขอารบิคแทนเลขไทย เป็นการทำลายภาษาไทยมาช้านาน
รัฐบาลควรได้ทบทวนเสียในโอกาสนี้" (พ.ศ. ๒๕๒๖)

และขอปิดท้ายด้วยแนวคิดของท่านที่กล่าวถึง
การศึกษา ที่ควรให้ความสนใจอย่างยิ่งว่า

"ในระบบการศึกษา ผู้มีหน้าที่ทุกฝ่ายควรจะต้อง
สร้างจิตสำนึกโดยวิธีใดก็ตาม ที่จะช่วยให้นักศึกษาของเราใช้
ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสมัยยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อมุมมองที่
ก้าวไกลในระดับโลก (GLOBALIZATION) ก็จริง แต่ถ้าเราไม่รัก
ถึงระดับชาติ (NATIONLIZATION) เราก็ออยู่ไม่ได้"

หนังสืออ้างอิง

"๗๐๐ ปีแห่งลายสือไทย " อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์สนม สุทธิพิทักษ์ กรุงเทพ ประการพัฒน์
๒๕๒๖ หน้า ๒๐๑-๒๐๔

"ทำไม่ครุภาษาไทยต้องเชย " สตรีสาร ๔๗, ๔๗, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ หน้า ๔๔

"นักธุรกิจกับการสร้างชาติ " สุทธิพิทักษ์ ๘, ๒๔, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม ๒๕๓๗ หน้า ๗-๙

แบบเรียนธรรมชาติศึกษา ระดับชั้นประถม (จากรูปแบบความจำในบทเรียนชั้นประถมปีที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙)

ความสำเร็จของคน

กว่าจะได้ ก็ต้องพบกับอุปสรรคอย่างหนักมาแล้วทั้งนั้น
แต่เพราะเรามีความเพียรที่จริงและความอดทนเป็นยอด
กอบกู้พุงตัวเขาไว้อย่างมั่นมึนคลายนี้เองแหละที่เป็นอาภรณ์

ดิสส